

АНОТАЦІЯ

Гомотюк А. О. Інноваційні моделі фінансування бізнесу у світовій економічній системі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини. – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2023.

У дисертаційній роботі обґрунтовано концептуальні засади розвитку інноваційних моделей фінансування бізнесу у світовій економічній системі. Розкрито суть інноваційного фінансування та здійснено класифікацію моделей фінансування. Встановлено, що інноваційне фінансування є зростаючою тенденцією на ринку фінансування малих та середніх підприємств, і, ймовірно, воно продовжуватиме відігравати дедалі важливішу роль у майбутньому. До факторів, що впливають на розвиток інноваційних моделей фінансування бізнесу віднесено: стан економіки, інновації, доступ до фінансування суб'єктів господарювання, швидкий розвиток цифровізації та цифрової економіки, зростання рівня фінансової грамотності населення та фінансової обізнаності підприємців та МСП, регуляторний вплив та конкуренцію з установами традиційного фінансування.

На основі використання теоретико-методичних підходів до вибору підприємством типу фінансування, в залежності від розміру підприємства, необхідної суми та етапу діяльності підприємства, розроблено моделі вибору фанрайзером типу фінансування.

Отримали подальший розвиток науково-теоретичні підходи до дослідження конкуренції та співпраці між традиційними банківськими установами та он-лайн платформами. На основі цього визначено роль банків у процесі здійснення різних форм інноваційного фінансування, зокрема, краудфандингу та моделі на основі позик.

У роботі систематизовано сучасну нормативно-правову базу регулювання інноваційного фінансування у світі. Встановлено, що при побудові власної

системи регулювання країни здебільшого спираються на досвід провідних країн, в тому числі й сусідів. Також доведено, що існує зв'язок між динамікою ринку інноваційного фінансування та існуванням відповідних законодавчих актів. Так, у країнах, які швидко прийняли законодавчі зміни для створення сприятливих умов для інноваційного фінансування, існує стрімкий приріст обсягів он-лайн фінансування.

У ході дослідження здійснено оцінку світового ринку інноваційного фінансування. Встановлено, що протягом останніх років він постійно зростає та відбулася суттєва трансформація: зменшилась частка Китаю та зросла частка Північної Америки та Великої Британії. Проведене ранжування країн за показниками доступу до фінансування, з одного боку, та показником інновацій й регуляторного впливу, з іншого, показало, що найкраща ситуація у Данії, Бельгії, Іспанії, Польщі, Франції, Австрії та ін. Найгірша ситуація - у Замбії, Бангладеш, Лаосі, Єгипті, Нігерії, Аргентині та Україні. Встановлено, що ринок інноваційного фінансування у світі розвивається не рівномірно і є ще на стадії формування у більшості країн світу.

У роботі проаналізовано стан фінансування підприємств в Україні. Встановлено, що обсяги інноваційного фінансування є незначними. На українському ринку все ще доволі високий рівень шахрайства та існують проблеми з цифровою безпекою. Саме тому великі міжнародні он-лайн платформи не дозволяють громадянам України реєструватися на них. Це також є однією з вагомих причин, чому в країні поки-що відсутня велика національна платформа.

Встановлено, що інноваційному фінансуванню в Україні притаманні такі риси: відсутня законодавча база, нормативно-правове регулювання у цій галузі; обсяг фінансування підприємств є незначним у порівнянні з провідними країнами; фінансуються здебільшого проекти у соціальній сфері та на підтримку України в період війни; фінансові ресурси населення є обмеженими, що зменшує можливість його залучення до інноваційного фінансування через он-лайн платформи; низький рівень обізнаності як

населення, так і підприємств про можливості інноваційного фінансування, низька фінансова грамотність населення.

Здійснено комплексну характеристику впливу на обсяг здійснення інноваційного фінансування економічного розвитку країн, доступу до фінансування суб'єктів господарювання (фінансова інклюзія), інновацій та регуляторного впливу. На основі цього встановлено, що на рівень інноваційного фінансування найбільший вплив справляють регуляторні свободи, розвиток інновацій, регулювання у сфері підприємницької діяльності. У той же час рівень економічного розвитку країни теж впливає на інноваційне фінансування, але в значно меншій мірі, а доступ до фінансування виявився малозначимим фактором;

Розроблено комплекс принципів створення сприятливого середовища та належної нормативної бази для інноваційного фінансування мікро-, малих та середніх підприємств: встановлення чітких та вичерпних правил, що регулюють усі форми доступу до фінансування ММСП; створення надійної, всеохоплюючої, дієвої та справедливої правової бази; забезпечення доступу та інклюзії; сприяння прозорості; забезпечення фінансової грамотності; сприяння довгостроковій стійкості; ефективна та інклюзивна система кредитно інфраструктури; захист даних і кібербезпека; розвиток ринку капіталу. Надано практичні рекомендації для розвитку он-лайн платформ в Україні у період воєнного стану: створити нормативно-правову базу роботи он-лайн платформ; забезпечити прискорене ліцензування; зобов'язати платформи онлайн-кредитування проводити оцінку наслідків війни для кожного МСП, яке шукає фінансування; розширити інформацію щодо ризиків; запровадити державні гарантії для покриття частини кредитів, наданих через онлайн-платформи кредитування; запровадити значні стандарти безпеки даних і конфіденційності, щоб забезпечити захист конфіденційної інформації малих і середніх підприємств та інвесторів від кіберзагроз, особливо під час війни, коли ризики можуть бути вищими; запровадити ініціативи з навчання інвесторів; розвивати державно-приватне партнерство; швидко вирішувати

спори; запровадити тимчасові податкові пільги як для інвесторів, так і для платформ; провести оцінку економічного впливу сектору інноваційного фінансування під час війни; розробити план комунікації в кризових ситуаціях, який визначає, як уряд і платформи онлайн-кредитування спілкуватимуться із зацікавленими сторонами у разі збоїв, пов'язаних із воєнним конфліктом; заохочувати спільні дослідження та розробки між платформами онлайн-кредитування, університетами та дослідницькими установами для вирішення конкретних проблем, пов'язаних з періодом війни.

Ключові слова: інноваційна модель фінансування, альтернативні фінанси, краудфандинг, інновації, фінансування бізнесу, краудфандингова платформа, підприємство, міжнародні фінанси, P2P фінансування, онлайн-платформа, інвестування, цифровізація, фінансові послуги, ісламські фінанси, сталий розвиток.

ANNOTATION

Homotiuk A. O. Innovative models of business financing in the global economic system. – Qualifying work on manuscript rights. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in speciality 292 International Economic Relations. – West Ukrainian National University, Ternopil, 2023.

The dissertation substantiates the conceptual foundations of developing innovative business financing models in the global economic system. The essence of innovative financing is revealed, and the classification of financing models is carried out. Innovative financing has been identified as a growing trend in the small and medium enterprises financing market, and it is likely to continue to play an increasingly important role in the future. Factors affecting the development of innovative models of business financing include the state of the economy, innovations, access to financing of economic entities, the rapid development of digitalization and the digital economy, the growth of the level of financial literacy of the population and financial awareness of entrepreneurs and SMEs, regulatory influence and competition with institutions of traditional financing.

Based on the use of theoretical and methodological approaches to the choice of the type of financing by the company, depending on the size of the company, the required amount and the stage of the company's activity, models of the choice of the type of financing by the fundraiser were developed.

Scientific and theoretical approaches to the study of competition and cooperation between traditional banking institutions and online platforms have received further development. Based on this, the role of banks in the implementation of various forms of innovative financing, in particular, crowdfunding and loan-based models, is defined.

The work systematizes the modern normative and legal framework for regulating innovative financing globally. It has been established that when building their regulatory system, countries mostly rely on the experience of leading countries, including neighbours. It has also been proven that there is a connection between

innovative financing market dynamics and relevant legislation. Thus, in countries that quickly adopt legislative changes to create favourable conditions for innovative financing, there is a rapid increase in the volume of online financing.

During the study, an assessment of the world market of innovative financing was made. It has been established that during the last years, it has been constantly growing, and a significant transformation has taken place: the share of China has decreased, and the share of North America and Great Britain has increased. The ranking of countries by indicators of access to financing, on the one hand, and indicators of innovation and regulatory influence, on the other, showed that the best situation is in Denmark, Belgium, Spain, Poland, France, Austria, etc. The worst situation is in Zambia, Bangladesh, Laos, Egypt, Nigeria, Argentina and Ukraine. It has been established that the world's innovative financing market is developing unevenly and is still at the stage of formation in most countries.

The work analyzes the state of financing of enterprises in Ukraine. It was established that the volume of innovative financing is insignificant. In the Ukrainian market, the level of fraud is still relatively high, and there are problems with digital security. That is why large international online platforms do not allow citizens of Ukraine to register on them. This is also one of the good reasons why the country still needs a large national platform.

It has been established that the following features characterize innovative financing in Ukraine: there is no legislative framework normative and legal regulation in this field; the volume of enterprise financing is insignificant compared to leading countries; mostly projects in the social sphere and support of Ukraine during the war are financed; the population's financial resources are limited, which reduces the possibility of its involvement in innovative financing through online platforms; low level of awareness of both the population and enterprises about the possibilities of innovative financing, low financial literacy of the population.

A comprehensive characterization of the impact on the volume of innovative financing of the economic development of countries, access to financing of business entities (financial inclusion), innovation and regulatory influence was carried out.

Based on this, it was established that regulatory freedoms, development of innovations, and regulation in the field of entrepreneurial activity have the most significant influence on the level of innovative financing. At the same time, the level of economic development of the country also affects creative financing, but to a much lesser extent, and access to financing turned out to be an insignificant factor;

A set of principles for creating a favourable environment and an appropriate regulatory framework for innovative financing of micro, small and medium-sized enterprises has been developed: establishing clear and comprehensive rules regulating all forms of access to financing for MSMEs; creation of a reliable, complete, effective and fair legal framework; ensuring access and inclusion; promoting transparency; ensuring financial literacy; promoting long-term sustainability; effective and inclusive credit infrastructure system; data protection and cyber security; capital market development.

Practical recommendations for the development of online platforms in Ukraine during the period of martial law were provided: create a regulatory and legal basis for the operation of online platforms; provide accelerated licensing; oblige online lending platforms to conduct a war impact assessment for each SME seeking funding; expand information on risks; introduce state guarantees to cover part of the loans provided through online lending platforms; implement significant data security and privacy standards to ensure the sensitive information of small and medium-sized enterprises and investors is protected from cyber threats, especially during times of war when the risks may be higher; introduce initiatives for investor education; to develop public-private partnership; resolve disputes quickly; introduce temporary tax breaks for both investors and platforms; conduct an economic impact assessment of the wartime innovative financing sector; develop a crisis communication plan that outlines how the government and online lending platforms will communicate with stakeholders in the event of military conflict-related disruptions; encourage collaborative research and development between online lending platforms, universities and research institutions to address specific wartime challenges.

Key words: innovative financing model, alternative finance, crowdfunding, innovation, business financing, crowdfunding platform, enterprise, international finance, P2P financing, online platform, investment, digitalization, financial services, Islamic finance, sustainable development.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у вітчизняних фахових виданнях, зарубіжних періодичних наукових виданнях, а також у наукових виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних

1. Гомотюк А., Колінець Л. Розвиток ринку альтернативних фінансів *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7562> DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.2](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.2).
2. Гомотюк А. Краудфандингова модель фінансування бізнесу. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2022. Вип. 2 (125). С.13-17. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/2_2022/4.pdf DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-2-2>.
3. Гомотюк А. Перспективи інноваційного фінансування бізнесу у сучасних глобалізаційних змінах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія міжнародні економічні відносини та світове господарство 2023. Вип. №47 С. 17-20. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/47_2023ua/5.pdf DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-3>.
4. Гомотюк А. Стан та перспективи розвитку інноваційних моделей фінансування підприємств у країнах Європи. *Причорноморські економічні студії*. Видавничий дім «Гельветика». Вип. 81.2023. С. 9-13. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/81_2023/3.pdf DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.81-1>.

Стаття у (Scopus)

5. Homotiuk A. The Impact of Awareness Stimulating Activities and Events on Global Islamic Finance Assets: Lessons for Enhancing Financial Risk Management and Economic Security in Non-Muslim Countries CEUR Workshop, 2021, 3187, pp. 13–26. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-3187/> (y

співавторстві: Adilia Batorshyna, Volodymyr Tokar, Natalia Kotenko, Serhii Chekhovych). URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3187/paper2.pdf>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Гомотюк А., Колінець Л. Вплив пандемії Covid-19 на ринок цифрового кредитування. Вишеградська четвірка і Україна: напрямки, механізми і форми партнерства: Збірник матеріалів міжнародного круглого столу (м.Тернопіль, 1 грудня 2020 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2020. С.62-63.
7. Гомотюк А. Інноваційні шляхи фінансування малих та середніх підприємств в Індії. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: пандемічний та пост пандемічний період: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м.Тернопіль, 11 квітня 2022 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С.148-150.
8. Гомотюк А. Доступ до фінансування як важлива передумова розвитку малих та середніх підприємств. Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки. Збірник тез доповідей I міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (28-29 жовтня 2022 року м. Луцьк (Україна), м. Подгайська (Словацька Республіка). Луцьк, 2022. С. 44-46.
9. Гомотюк А. Вплив війни на ринок інноваційного фінансування в Україні. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: пандемічний та пост пандемічний період. Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (27 квітня, 2023 р.) – Тернопіль, 2023. С.110-112.

